

Handläggare
Marithe Eriksson
Telefon: 08-508 28 172

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2017-04-04 p. 9

Tillsynsprojekt Städning & hygien på badanläggningar

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens rapport
2. Överlämna miljöförvaltningens rapport till Idrottsnämnden och Fastighetsnämnden
3. Överlämna miljöförvaltningens rapport till Folkhälsomyndigheten för kännedom

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Monika Gerdhem
Avdelningschef

Sammanfattning

Tillsynsprojektet ”Städning & Hygien på bassängbad” har genomförts på samtliga inomhusbad i Stockholm under 2016 – 2017. Underlag för att genomföra projektet har tagits fram av miljöförvaltningen i Stockholm. Sedan genomfördes detta som ett gemensamt tillsynsprojekt inom Bassängnätverket (BNV) som är ett nätverk inom Miljösamverkan Stockholms län (MSL). Totalt har 7 av länets 22 kommuner genomfört projektet. Samtliga kommuner inom länet har dock deltagit i utbildningar och avstämningar och flera kommuner har uppgett att de tänker genomföra projektet i ett senare skede. I en gemensam rapportmall på MSL:s hemsida har resultat från alla inspektioner matats in så att statistikunderlag skulle kunna tas fram efter projektet.

I Stockholms stad har 41 anläggningar kontrollerats. Totalt i länet 58 stycken. Både små och stora, privata och offentliga anläggningar har inspekterats.

Det samlade resultatet för tillsynen i länet är att det finns omfattande brister i rengöring av badanläggningar. Orsakerna är flera, exempelvis brister i städrutiner, städmetodik, val av städkemikalier, svårstädade miljöer, otillräckliga resurser och bristfällig planering.

Vidare behöver ytterligare insatser göras för att uppnå god hygien hos de badande – d.v.s. att de duschar noga med tvål och schampo innan bad.

Bakgrund

Miljöförvaltningen har i sin löpande tillsyn av badanläggningar samt vid granskningen av analysvar kunnat konstatera att trots omfattande tillsyn, har mängden överskridanden av bakterier vid de offentliga badanläggningarna i staden legat högt år efter år (tid som avses är åren 2006 – 2016). Cirka 40 procent av anläggningarna har ett eller flera bakterieöverskridanden varje år. Om också de kemiska parametrarna beaktas - som grumlighet och förhöjda halter i vattnet av ämnen som orsakar bildning av trikloraminer i luften - har cirka 70 procent av anläggningarna återkommande problem med badvattnet. Trikloraminer bildas av klor och kväveföreningar i vattnet, luktar starkt 'klor' samt irriterar ögon och luftvägar.

Samtidigt har det kunnat konstateras positiva trender under samma period. Många anläggningar har renoverats och fått bättre prestanda i reningsanläggningarna, egenkontrollens kvalitet vad gäller provtagning och kontroll på badvattnet har ökat, driften av reningsanläggningarna är och har varit bra.

Den slutsats miljöförvaltningen har dragit av tillsyn perioden 2006 - 2016 har varit att egenkontrollen avseende hygien och städning på badanläggningarna behöver förbättras. Det har länge funnits en insikt på miljöförvaltningen om att de problem med städning och hygien som identifierats i Sverige inte finns på tyska badanläggningar och att svaret på varför badvattenkvaliteten inte blir bättre i Sverige troligtvis kan kopplas till bristerna i städning och hygien. Av denna orsak har tysk städ- och hygienorm använts som stöd i det tillsynsprojekt som genomförts 2016-2017. Denna norm har ett helhetstänk som är nödvändigt. Det inkluderar varför noggranna rengöringsrutiner krävs, hur utformning av simhallar och val av ytmaterial påverkar städningen, städkemikalier, städmetodik, städutrustning, skötsel av städutrustning, rutiner för desinfektion, organisatoriska frågor och arbetsmiljö.

I den checklista för tillsyn på bassängbad som använts sedan 2006 finns ett antal frågor om hygien och städning och de redovisningar om städrutiner som lämnats in från verksamhetsutövarna har varit av mycket skiftande och av olika kvalitet. Alla anläggningar har haft sin egen städmetodik, olika val av städkemikalier, olika frekvenser på rengöring och helt olika detaljupplösningar på städrutinerna. Ingen har kunnat redogöra för om deras val av städmetodik har varit tillräcklig och rätt upplagd. Svaren är långt från rekommendationerna i tysk städnorm.

Miljöförvaltningen anordnade städseminarier för badanläggningar 2009 och 2015 (januari) – vid det senaste tillfället i samverkan inom BNV.

2015 skärpte miljöförvaltningen frågeställningarna för hygien och städning vid de ordinarie inspektionerna. Dessutom testades att använda agartryckplattor, s.k. TVC-plattor, för att kontrollera renhet på ytor. Vid utbildningen 2015 hade sådana plattor visats upp och information getts om att detta användes systematiskt i Tyskland.

De provtryckningar som utfördes 2015 visade på att ytor i badanläggningarna i Stockholm inte var rena.

Syfte, genomförande och resultat för tillsynsprojektet

Hösten 2015 togs kunskapsunderlag och mallar fram för att kunna genomföra ett systematiskt tillsynsprojekt avseende städning och hygien på badanläggningar. Tysk städnorm för badanläggningar, Reinigung, Desinfektion und Hygiene in Bädern, DGfDB 94.04, har varit utgångspunkten för tillsynsprojektet eftersom det var den enda tydliga vägledningen som hittades. Det är också värdefullt att kunna göra en jämförelse med den metodik som har tillämpats i Tyskland sedan 1993.

Syftet med tillsynsprojektet var att;

- få ökad kunskap hos verksamhetsutövare och lokala tillsynsmyndigheter om städning och hygien
- ta fram redskap för förbättrad egenkontroll avseende hygien och städning, ex metod för att kontrollera renheten på ytor med tryckplattor
- få fräschare badanläggningar och fräschare kunder
- inventera faktisk hygienstatus på anläggningarna

Under 2016 samt 2017 genomfördes inspektioner på samtliga inomhusbad i Stockholm. Bostadsrättsföreningar och mindre arbetsplatspooler togs inte med projektet då de mallar och de förlagor som använts inte var tillämpliga på dessa.

Vid varje anläggning har rutiner för hygien och rengöring kartlagts. Provtryckning har utförts av ytor där badgäster vistas frekvent. Resultaten visar på brister i både hygien- och städrutiner samt renhet. Provtryckningen av ytor; golv-, sitt- och liggytor, visar att huvuddelen av anläggningarna (ca 60 %) inte klarar den tyska städnormen. Enligt denna ska hälften av tryckproven visa på låg till måttlig tillväxt.

Varje anläggning har sina egna hygienrutiner och många har efterfrågat centralt utarbetat informations- och bildmaterial. Idrottsnämndens badanläggningar har stöd i den information som tagits fram centralt, men inte alla deras badanläggningar använder denna. För att hygienrutinerna ska fungera i verksamheterna behövs väl förankrad kunskap och förståelse för rutinerna.

Städrutinerna är av varierande kvalitet. Utöver kontroll av att de grundläggande kraven på egenkontroll enligt Städråd för badanläggningar som BNV arbetade fram under 2014 (reviderat 2016) efterlevs, har också syftet varit att kontrollera städmetodik, städfrekvenser och städkemikalier etc.

Avstämningar har gjorts under projektets gång inom BNV och bedömningsgrunder för de resultat som erhållits vid inspektioner har diskuterats i omgångar. Mycket kunskap har vunnits under projektiden, både hos verksamhetsutövare och inspektörer. För att få en bättre förståelse och insikt genomgick också inspektörerna inom BNV en utbildning i tysk städmetodik med hjälp av Processinggruppen i september 2016.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I Sverige saknas vägledning för rengöring på badanläggningar trots att detta är en komplex miljö att städa. Vidare saknas rekommendation för städkemikalier. I Tyskland genomgår städkemikalier som ska användas på badhus tester och därefter förs de till s.k. godkännandelistor. Städnormen och godkännandelistorna är bransch- och DIN-normer, d.v.s. inte lagstiftning. Men vid den tillsyn miljömyndigheterna utövar på badanläggningar förutsätts baden följa dessa. Att välja städkemikalier utanför godkännandelistorna kan ge böter.

Förvaltningen anser att resultatet av den genomförda tillsynen visar att det behövs en tydligare vägledning från Folkhälsomyndigheten gällande rengöring av badanläggningar. Förvaltningen anser att det är bra om dessa förtydliganden kan göras i samband med att de

allmänna råden för bassängbad revideras. Enligt uppgift från Folkhälsomyndigheten ska revidering ske under 2017.

Det har också visat sig att städrutiner brister på grund av att tillräckligt med resurser och tid inte avsätts för städning. En del anläggningar är mer svårstädade p.g.a. slitage, bristande lutningar, svårframkomlighet och besvärlig rumsplanering. Förvaltningen anser att detta behöver beaktas inför kommande renoveringar av badanläggningar. För att uppnå goda resultat när det gäller hygien, behövs stöd också från politiken och aktörer utanför badanläggningarna. Badanläggningarna och tillsynsmyndigheten bör inte stå helt ensamma med att vända den invanda föreställningen hos gemene man, att det inte är viktigt att duscha noga utan badkläder med tvål och schampo innan man hoppar i bassängen.

Det är en lång väg att uppnå den hygiennivå tyska badanläggningar har idag. Sverige befinner sig idag där Tyskland var för 30 år sedan.

SLUT

Bilaga

1. Rapport angående tillsynsprojekt på Städning & Hygien på badanläggningar